

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

TADQIQOTLAR

ILM-FAN

TEKNOLOGIYALAR

ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

2025

Google Scholar

zenodo

 Andijan, Uzbekistan

+998335668868

<https://innoworld.net>

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR
NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY, ONLAYN
KONFERENSIYASI TO'PLAMI

2-JILD 4-SON

Konferensiya to'plami va tezislari quyidagi xalqaro
ilmiy bazalarda indexlanadi

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

TA'LIMGA INNOVATSION VA PSIXOLOGIK YONDASHUV: SUN'IY
INTELLEKT MISOLIDA

Sattorova Gulnozaxon Farxodjon qizi

Farg'ona davlat universiteti Amaliy psixologiya

yo'nalishi 2-bosqich talabasi

+998 94 600-51-81

e-mail: g27999151@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada hozirgi vaqtda ta'lim jarayoniga katta ta'sir ko'rsatayotgan sun'iy intellekt va uning psixologik ta'siri bayon qilingan. Psixologik muammolar tahlil qilinib, yechimlar taklif qilingan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, yondashuvlar, ta'lim texnologiyalari, ChatGPT, psixologik ta'sir, innovatsion yechimlar.

Annotation: this article describes artificial intelligence and its psychological effects, which currently have a great impact on the educational process. Psychological problems have been analyzed and solutions have been proposed.

Keywords: artificial intelligence, approaches, educational technologies, ChatGPT, psychological impact, innovative solutions.

Аннотация: В этой статье описывается искусственный интеллект и его психологическое влияние, которое в настоящее время оказывает большое влияние на образовательный процесс. Были проанализированы психологические проблемы и предложены решения.

Ключевые слова: искусственный интеллект, подходы, образовательные технологии, ChatGPT, психологическое воздействие, инновационные решения.

Maqolaning maqsadi – Sun'iy intellektning ta'limga innovatsion va psixologik ta'sirini tahlil qilish, uning afzalliklari va xavotirlarini ko'rib chiqish, hamda kelajakdagi ta'lim tizimini takomillashtirish uchun tavsiyalar berish.

XXI asr ta'lim sohasida tub o'zgarishlar davrini boshlab berdi. Texnologiyalarning jadal rivojlanishi, axborot oqimining ortishi ta'lim tizimiga yangi talablar qo'ymoqda. Bu talablarga javob berish, sifatli va samarali ta'limni ta'minlash uchun innovatsion yondashuvlar zarur. Shu o'rinda sun'iy intellekt (SI) ta'lim sohasida inqilobiy o'zgarishlar qilish imkoniyatini beruvchi muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Keyingi yillarda texnologiya va ilm-fanning rivojlanishi ta'lim sohasiga ham katta ta'sir ko'rsatmoqda. Bu o'zgarishlarning eng muhim yo'nalishlaridan biri sun'iy intellektning ta'lim tizimida joriy etilishidir. Sun'iy intellekt ko'plab odamlarga

va deyarli barcha sohalarga ta'sir ko'rsatdi va dunyoga turli yo'llar bilan ta'sir qilishda davom etishi kutilmoqda. Sun'iy intellekt buyumlar interneti, katta ma'lumotlar va robototexnika kabi texnologiyalar rivojlanishining harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi.

Sun'iy intellekt juda katta miqdordagi ma'lumotlardan foydalanishi va qisqa vaqt ichida ideal qaror qabul qilishi mumkin. Bu odamlar uchun deyarli imkonsizdir. Sun'iy intellekt insoniyat uchun hayotiy ahamiyatga ega bo'lgan sohalarda yetakchilik qiladi, masalan, saraton va iqlim o'zgarishi bo'yicha ilg'or texnologiyalar, aqlli avtomobillar, aqlli transport vositalari, kosmik tadqiqotlar, shuningdek, ta'lim sohasiga ham o'z ta'sirini ko'rsatmay qolmadi.

Sun'iy intellekt hisoblashning rivojlanishi va innovatsiyaning markaziy bosqichini egalladi, yaqin kelajakda sahnani tark etmaydi. Inson aql-zakovati va uning sun'iy ravishda yaratilgan prototipi o'rtasidagi o'xshashliklarni izlashdan, insonning va kompyuterning muammolarni hal qilish usullarini taqqoslashga o'tish mavjud [2].

Sun'iy intellekt deganda raqamli texnologiyalar yordamida inson ongining ayrim jihatlari masalan, muloqot qilish, muammolarni yechish, mantiqiy fikrlash, o'rganish, modellashtirish texnologiyasi tushuniladi. Ta'limni rivojlantirish respublika ilmiy-metodik markazi va AQSHning Kolorado Boulder universiteti korporativ boshqaruv kengashi o'rtasida o'zaro anglashuv memorendumi imzolandi. Unga asosan Phet Interactive Simulation platformasidan foydalanish bo'yicha pedagog kadrlar uchun seminar-treninglar o'tkazilmoqda. Sababi, bugungi kunda pedagog nafaqat o'zining fanini chuqur o'zlashtirishi, balki zamonaviy pedagogik dasturiy vositalardan faoliyatida samarali foydalanishi ham muhim sanaladi. Markaz tomonidan "Ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish konsepsiyasi" ishlab chiqilmoqda. Maqsadimiz, bunday innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayonlariga bosqichma-bosqich tatbiq etish orqali, ta'lim sifati va samaradorligini yanada oshirishdan iborat. Sun'iy intellekt ta'lim sohasida inqilobiy o'zgarishlarni amalga oshiruvchi kuchga ega.[3]

Sun'iy intellektning ta'lim tizimidagi eng katta yutuqlaridan biri — individuallashtirilgan tarzda o'qitishdir. Odatda, an'anaviy ta'lim tizimida o'qituvchilar barcha o'quvchilarga bir xil materiallarni yetkazishadi, ammo har bir o'quvchining o'z o'rganish tezligi, qiziqishlari va kuchli tomonlari mavjud. Sun'iy intellekt yordamida esa o'quvchilarning o'quv jarayonlarini kuzatib borish va ularga individual ravishda moslashtirilgan darslar va topshiriqlar berish mumkin.

Masalan, sun'iy intellekt tizimi o'quvchilarning muvaffaqiyat darajasini real vaqt rejimida tahlil qilishi va ularning zaif tomonlarini aniqlab, o'sha

sohalarda qo'shimcha mashqlar va yordam taklif qilishlari mumkin. Shu tarzda, o'quvchilar individual ehtiyojlariga qarab ta'lim oladi va natijada umumiy o'rganish samaradorligi oshadi. Sun'iy intellekt ta'limni global miqyosda kengaytirish imkoniyatlarini yaratmoqda. Masofaviy ta'lim platformalari va onlayn kurslar yordamida dunyoning istalgan nuqtasida o'qish mumkin bo'lib qoldi. Sun'iy intellekt esa bu jarayonni yanada rivojlantiradi. Masofaviy o'qitish uchun sun'iy intellektga asoslangan platformalar darslarni moslashtiradi va o'quvchilarga qo'llanma va yordam ko'rsatadi. ChatGPT - bu o'z foydalanuvchilariga keng imkoniyatlarni taqdim etadigan zamonaviy innovatsion xizmat turidir. Sun'iy intellekt bilan ishlaydigan chatbot sifatida ChatGPT ta'lim, sog'liqni saqlash, moliya, biznes, iqtisodiyot, ilmiy faoliyat va boshqalar kabi turli sohalardagi odamlarga yordam berish uchun mo'ljallangan.

Shaxsiy maqsadlar: SI o'quvchilarga o'zlarining shaxsiy maqsadlariga erishish uchun yo'l-yo'riq ko'rsatib, ularning motivatsiyasini oshiradi.

- Mukofotlash: O'yinlashtirish elementlari (ballar, reytinglar, nishonlar) o'quvchilarni rag'batlantiradi va ularning qiziqishini saqlab turadi.
- O'ziga ishonch:
 - Individual yordam: SI o'quvchilarga qiyin mavzularni tushunishda yordam berib, ularning o'ziga ishonchini oshiradi.
 - Muvaffaqiyatga erishish: SI o'quvchilarga kichik maqsadlarga erishishga yordam berib, ularning o'z-o'zini qadrlash tuyg'usini rivojlantiradi.
- Ijodkorlik:
 - Erkinlik: SI o'quvchilarga o'z g'oyalarini erkin ifoda etish va yangi narsalarni sinab ko'rish imkoniyatini beradi.
 - Resurslar: SI o'quvchilarga ijodiy loyihalar uchun turli xil resurslar (ma'lumotlar, dasturlar, vositalar) taqdim etadi.

Ta'limga SIning innovatsion ta'siri

SI ta'lim sohasida bir qator innovatsion yechimlarni taklif etadi:

- Shaxsiy o'quv dasturlari. SI o'quvchining qobiliyati, qiziqishi va o'rganish uslubiga moslashtirilgan shaxsiy o'quv dasturlarini yaratish imkoniyatini beradi. Adaptiv testlar, o'quv materiallarini moslashtirish va shaxsiy tavsiyalar orqali har bir o'quvchiga individual yondashuvni ta'minlash mumkin.
- Avtomatlashtirilgan baholash va fikr-mulohazalar. SI o'qituvchilarning vaqtini tejashga yordam beradi. Insholarni baholash, testlarni tekshirish va tezkor fikr-mulohazalar berish orqali o'quvchilar o'z xatolarini tezroq tuzatish va bilimlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladi.
- Interaktiv o'quv muhiti. SI virtual reallik (VR), o'yinlashtirish (gamification) va simulyatsiyalar orqali o'quv jarayonini qiziqarliroq va

interaktivroq qilish imkoniyatini yaratadi. Bu o'quvchilarning diqqatini jalb etish, motivatsiyasini oshirish va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

- Ta'limga kirish imkoniyatini kengaytirish. SI masofaviy ta'lim, onlayn kurslar va ochiq ta'lim resurslari orqali ta'limni dunyo bo'ylab millionlab odamlar uchun ommalashtiradi. Bu, ayniqsa, chekka hududlarda yashovchi va ta'lim olish imkoniyati cheklanganlar uchun muhim ahamiyatga ega.

SIning ta'limga psixologik ta'siri

SI nafaqat innovatsion, balki psixologik jihatdan ham ta'limga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin:

- Motivatsiya. SI o'quv jarayonini qiziqarliroq, shaxsiy va muvaffaqiyatli qilishi orqali o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Shaxsiy maqsadlarga erishish, mukofotlar olish va o'z muvaffaqiyatlarini ko'rish o'quvchilarni yanada ko'proq o'rganishga undaydi.

- O'ziga ishonch. SI o'quvchilarga individual yordam berib, ularning qiyinchiliklarni yengishiga va muvaffaqiyatga erishishiga yordam beradi. Bu ularning o'ziga ishonchini mustahkamlaydi va o'z-o'zini qadrlash tuyg'usini rivojlantiradi.

- Ijodkorlik. SI o'quvchilarga yangi g'oyalar yaratish, muammolarni hal qilish va o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatini beradi. Virtual laboratoriyalar, simulyatsiyalar va boshqa vositalar o'quvchilarni ijodiy izlanishga undaydi.

- Hamkorlik. SI o'quvchilarga guruhlarda ishlash, fikr almashish va bir-biridan o'rganish imkoniyatini beradi. Onlayn platformalar, forumlar va chatlar o'quvchilar o'rtasida muloqotni osonlashtiradi va hamkorlikni kuchaytiradi.

SIning ta'limdagi salbiy ta'sirlari:

SI ta'lim uchun ko'plab afzalliklarni taqdim etsa-da, uning salbiy ta'sirlari va xavotrlarini ham hisobga olish zarur:

- Texnologik qaramlik. O'quvchilarning SIga haddan tashqari bog'lanib qolishi ularning mustaqil fikrlash qobiliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

- Ma'lumotlar maxfiyligi va xavfsizligi. O'quvchilarning shaxsiy ma'lumotlarining to'planishi va saqlanishi bilan bog'liq xavotrlar mavjud. Bu ma'lumotlarning xavfsizligi va ulardan suiiste'mol qilinmasligini ta'minlash muhim.

- Tengsizlikning kuchayishi. SI texnologiyalaridan foydalanish imkoniyati teng bo'lmagan o'quvchilar o'rtasida ta'limdagi tengsizlik kuchayishi mumkin.

Xulosa

Sun'iy intellekt ta'lim sohasida inqilobiy o'zgarishlar qilish imkoniyatiga ega. U o'quv jarayonini innovatsion tarzda o'zgartirib, o'quvchilarning psixologik xususiyatlarini hisobga oladi va ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi. Ammo, uning salbiy ta'sirlari va axloqiy jihatlari ham mavjud. Shu sababli, SI dan foydalanishda ehtiyotkorlik bilan yondashish, axloqiy tamoyillarga rioya qilish va insoniy qadriyatlarni unutmaslik muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Hinojo-Lucena, F. I., Trujillo-Torres, J. M., Moreno-Guerrero, A. J., Romero-López, M. A., & Soledad Lourdes, L. (2019). Artificial intelligence in higher education: A bibliometric analysis of research trends. *Sustainability*, 11(19), 5428. (Oliy ta'limda SI: tadqiqot tendentsiyalarining bibliometrik tahlili)
2. Сильный искусственный интеллект: На подступах к сверхразуму / А. Ведяхин и др. М.: Интеллектуальная литература, 2021. - 232 с.
3. Solidjonov, D. (2024). GENERATIV SUN'IY INTELEKTNING TILGA
4. TA'SIRI VA LINGVISTIK YONDASHUVLARNING SHAKLLANISHI.
5. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 2(60), 180-184.
6. 4. Roll, I., & Wylie, R. (2016). Evolution and revolution in artificial intelligence
7. in education. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 26(2),
8. 582-599. <https://doi.org/10.1007/s40593-016-0110-3>